

L'ECOCIDI D'UNA EMPRESA ISRAELIANA IMPACTA LA RAMADERIA I L'AGRICULTURA DEL BAGES

L'acumulació de residus salins derivats de la mineria fa dècades que enfronta les explotacions agrícoles, ramaderes i l'empresa israeliana d'extracció de potassa, Israel Chemicals Limited. Avui, la companyia opera a Síria, però a Sallent, on fins a l'any 2020 va continuar amb la seva activitat, els impactes mediambientals per la salinització del territori, encara ara són evidents

Mitjançant canonades inserides a la muntanya de sal ICL intenta evacuar l'aigua que es troba a l'interior i canalitzar-la. Aquesta aigua a més de sal, deixa un rastre de substància negra. | [ORIOL LEZA VIDAL](#)

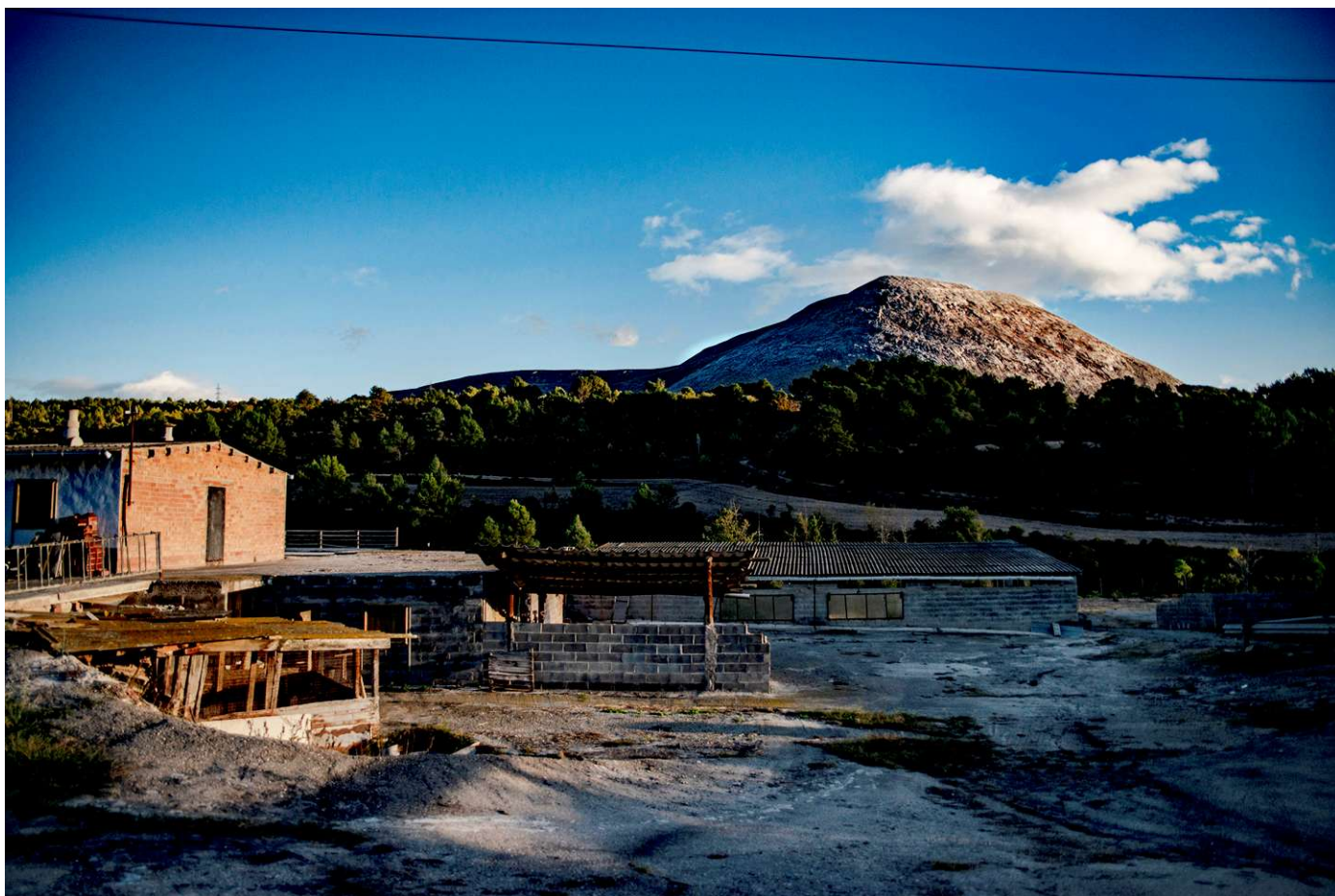
[ORIOL LEZA VIDAL](#) *urile79photo*

PUBLICAT: MARÇ 31, 2026

Entre Sallent i Manresa s'aixeca una muntanya blanca amb un cim a 500 metres per sobre del nivell del mar, que sobresurt de tota la plana bagenca. Sota una capa blanca embrutida, aquesta superfície acumula 45 milions de tones que ocupen 48 hectàrees de terreny. No és un cim natural, sinó el resultat més visible d'un desastre ambiental: aquesta acumulació de residus salins derivats de la mineria fa dècades que enfronta les explotacions agrícoles, ramaderes i les empreses mineres.

Sota una capa blanca embrutida, aquesta superfície acumula 45 milions de tones que ocupen 48 hectàrees de terreny. No és un cim natural, sinó el resultat més visible d'un desastre ambiental

Les mines de potassa de Sallent van iniciar la seva activitat el 1928. Amb l'extracció d'aquest producte es generaven tres tones de rebuig per cada tona de potassa. Així, la sal es convertia en runams que es vessaven sense control un cop separada la potassa, un ingredient clau per a la indústria, que permet produir fertilitzants i productes químics.

Granja de José Sánchez en estat d'abandó després de l'afectació per salinitat. Al fons, la muntanya de sal de Sallent. | **ORIOLEZA VIDAL**

El 1998, les explotacions de Sallent i Súria, a la comarca del Bages, van passar a mans d'ICL Iberia (Iberpotash), filial d'Israel Chemicals Ltd., i l'acumulació d'aquest tipus de residus va créixer de forma exponencial. Actualment, ICL Iberia és l'empresa minera més gran de Catalunya i una de les principals consumidores d'aigua del territori, amb permís per extreure fins a 12,8 milions de metres cúbics anuals de les depuradores de Manresa i Sallent, del riu Cardener i de pous locals.

ICL Iberia té permís per extreure fins a 12,8 milions de metres cúbics anuals de les depuradores de Manresa i Sallent, del riu Cardener i de pous locals

La matriu ICL Israel Ltd., que compta amb altres filials, segons l'Observatori de Drets Humans i Empreses a la Mediterrània (ODHE), ha subministrat fòsfor blanc als Estats Units, amb el qual s'han fabricat projectils utilitzats per l'exèrcit d'Israel. També denuncien que ICL dona suport obertament a la militarització del conflicte i finança diverses activitats de l'exèrcit israelià.

El tancament de la mina de Sallent

ICL Iberia va suspendre els treballs de mineria a Sallent arran d'una sentència, després de ser denunciada per diferents associacions i grups ecologistes, ja que els seus residus havien contaminat pous, canals i rius. La sentència del 2013 del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) va prohibir continuar abocant residus al runam, i va declarar l'activitat il·legal després d'anul·lar una autorització ambiental concedida per la Generalitat el 2008.

Després de suspendre la seva activitat a Sallent, ICL continua operant a Síria, on es troben unes de les mines amb més reserves de potassa de l'Europa occidental

No va ser fins al 2020, després d'anys de moratòria, que ICL Iberia va tancar les mines de Sallent, justificant aquesta decisió per motius de producció a causa del coronavirus. El dia d'avui continuen operant a Síria, on es troben unes de les mines amb més reserves de potassa de l'Europa occidental. A Síria l'activitat va començar el 1920, vuit anys abans que a Sallent, i tampoc ha estat exempta de polèmica els darrers anys, acumulant igualment residus a l'exterior que contaminen les aigües i accidents laborals amb final tràgic.

El Cogulló gran de Sallent és una muntanya de milions de tones de sal que contamina el riu Llobregat i que ha acabat amb l'activitat ramadera i perjudicat greument l'agricultura

Després del tancament de la mina de Sallent, els residus van quedar abandonats i el barri miner de la Botjosa va entrar en decadència. El Cogulló Petit (cim petit) s'alça al costat d'aquest barri. És el primer runam de residus de sal acumulada anterior al Cogulló gran, impregna la humitat de l'aire i corroeix habitatges, garatges i la resta d'edificacions. Tanmateix, l'amenaça real és el Cogulló gran, una muntanya de milions de tones de sal que contamina el riu Llobregat, que ha acabat amb l'activitat ramadera i ha perjudicat greument l'agricultura de la zona. Les filtracions de sal sota terra i, en conseqüència, sobre els aqüífers, rius i canals, amb nivells de salinitat cada cop més alts, van posar fi a la vida dels animals dels ramaders i van malmetre els camps dels agricultors.

Estalactites de sal de l'aigua que desprèn la muntanya de residus miners de Sùria. | **ORIOLEZA VIDAL**

Agricultors i ramaders, els més afectats

Josep Gener, agricultor i ramader de Callús afectat per la contaminació salina dels runams de les mines de Sùria, recorda el moment en què una font propera va començar a canviar de sabor. “Ja no era bona, tenia un gust diferent”, diu. Josep data aquest record entre els anys 70 i 80, prenent com a referència el naixement de la seva filla el 1977.

L'agricultor i ramader de Callús, Josep Gener, assegura que des del riu Cardener fins al Llobregat no queda ni una veta d'aigua sense contaminar

Gener assegura que des del riu Cardener fins al Llobregat no queda ni una veta d'aigua sense contaminar. Ens mostra uns antics horts de la zona que resten abandonats i recalca que ell és l'últim agricultor del municipi que continua en actiu. Aprofita les pluges, que augmenten el cabal de les séquies i d'alguna riera superficial que, segons diu, per motius que desconeix, porta aigua neta, però assegura que la terra i l'aire també estan afectats per la salinitat. La granja de Josep Gener va arribar a tenir desenes de vedells d'engreix; avui amb prou feines manté una dotzena de vaques. La família tenia previst ampliar el negoci i ja havien començat a rehabilitar l'antiga casa familiar al costat de les instal·lacions, però la contaminació de l'aigua els va obligar a aturar el projecte i reduir el bestiar. “Tot se'n va anar en orris quan l'aigua va deixar de ser aigua”, resumeix amb resignació.

Josep Gener a la seva granja, ara buida. | **ORIOLEZA VIDAL**

Un dels ramaders més afectats per la contaminació salina és José Sánchez. La seva granja, situada a escassos centenars de metres de la muntanya de residus de Sallent, disposava de 300 caps de boví i 800 porcs que s'abastien d'aigua de la riera de Soldevila, una de les més salinitzades de la zona. A principis dels anys noranta els animals van començar a morir sense causa aparent, fins que van descobrir l'alt nivell de contaminació de les aigües. "Per fer-se'n una idea, les proves de l'aigua mostraven una salinitat tres vegades superior a la del mar", explica el fill de José Sánchez, Francisco Sánchez.

Als anys noranta el bestiar de José Sánchez va començar a morir sense causa aparent, fins que es va descobrir l'alt nivell de contaminació de les aigües

Van intentar buscar alternatives per salvar la granja, on treballaven ell, la seva dona i dos dels seus cinc fills. Camions cisterna com a primera mesura d'urgència i, finalment, portar aigua potable de la xarxa municipal; però el cost per abastir més de mil animals va ser una ruïna, diu José Sánchez. "Ens van deixar sense res. Vam demanar un préstec de set o vuit milions de pessetes per pagar les despeses d'intentar salvar la granja, però va ser insostenible".

Per a Francisco Sánchez no hi ha possibilitat real de recuperar l'activitat ramadera mentre la muntanya de residus continuï dempeus

Com a resultat, la granja està totalment inactiva; només utilitzen els habitatges annexos els caps de setmana. Els dos fills van haver de marxar per buscar feina, i José, jubilat i vidu, ja

no pot viure sol per la seva avançada edat. Francisco comenta que no hi ha possibilitat real de recuperar l'activitat ramadera mentre la muntanya de residus continuï dempeus. "Primer s'hauria d'eliminar i després esperar molts anys fins que el sòl i les aigües recuperin el seu equilibri natural", adverteix.

Francisco Sánchez mostra una foto de com eren les instal·lacions de la granja a ple rendiment, abans que haguessin de deixar el negoci per culpa de la salinització. | **ORIOLEZA VIDAL**

Un altre cas és el de Josep Bover, agricultor i ramader. Alguns dels seus terrenys limiten amb la muntanya de sal de Sallent, fet que va afectar greument la seva explotació agrícola i ramadera. Bover va haver de costejar-se una connexió d'aigua potable de la xarxa per poder continuar amb el bestiar i va deixar de cultivar en alguns dels seus terrenys durant un temps perquè la collita es perdia. El principal problema eren les pluges, que provocaven que les aigües baixessin directament des de la muntanya de sal sobre les collites.

Quan les precipitacions superen la capacitat d'absorció del terreny, l'aigua no absorbida baixa cap a les plantacions

A la muntanya salina s'ha intentat, per part de l'empresa, recollir l'aigua filtrada mitjançant col·lectors de salmorra, bombes de drenatge, plàstics sota la sal o canals plastificats, però aquestes solucions han resultat molt poc eficients. Quan les precipitacions superen la capacitat d'absorció del terreny, l'aigua no absorbida baixa en forma d'avinguda directament cap a les plantacions, o bé les bombes se saturen i l'aigua torna a ser expulsada sobre els terrenys agrícoles. Per evitar que això continués passant, Iberpotash va proposar com a solució obrir un canal perimetral més ample per desviar aquesta aigua

cap a la riera de Soldevila. Un cop fet això, alguns agricultors van decidir de desfer-se de la terra contaminada i aportar terra vegetal nova apta per a les plantacions. Aquesta solució de canal perimetral i aportació de terres ja s'havia fet anys enrere en altres finques, però amb el temps el problema havia tornat a aparèixer: el canal perimetral s'estreny per la pressió que exerceix la inestable muntanya de sal. L'aigua torna a sortir, el terreny se salinitza i deixa de ser òptim per a l'agricultura, obtenint poca producció o plantacions cremades pel clorur sòdic.

Josep al seu terreny agrícola, pròxim a la muntanya de residus salins | **ORIOLEZA VIDAL**

Josep ens mostra una part de la topografia del terreny, en aquest cas un barranc que travessa el bosc, per on les aigües pluvials s'obren pas des de la zona de residus fins a la vall, un escenari desolador el d'aquesta zona boscosa, morta per la salinitat. “Els remeis aportats per la multinacional o l'Agència Catalana de l'Aigua només han servit com a pedaç i per dissimular el problema, i han estat solucions de temporalitat molt curta”, afirma Josep Bover.

“Els remeis aportats per la multinacional o l'Agència Catalana de l'Aigua només han servit com a pedaç i per dissimular el problema”, afirma Josep Bover

D'altra banda, algunes actuacions que ICL Iberia ha dut a terme sobre el terreny també han generat conflicte pel que fa a les fites de delimitació que divideixen les parcel·les de diferents propietaris. Bover conta com van arrencar les fites de separació entre el seu terreny i el de la multinacional, convertint un sender en una pista perquè els vehicles

pesants utilitzats per l'empresa hi poguessin accedir fàcilment, i com aquesta pista per a maquinària es va condicionar dins la seva pròpia parcel·la sense avís previ ni explicacions.

Impunitat ambiental

Són una mica més de vint persones dedicades a l'agricultura i la ramaderia, les víctimes d'aquest desastre mediambiental provocat directament per una acció empresarial. Hi ha sentències fermes des de fa anys, com la del 2014, en què un jutjat de Manresa va condemnar Iberpotash pels abocaments que afecten rierols i finques i per la contaminació del riu Llobregat, que subministra aigua a la zona metropolitana de Barcelona, així com una sentència de dos anys de presó —finalment reduïda a cinc mesos el 2016— a tres directius de l'empresa per delictes contra els recursos naturals i el medi ambient, no només per la sal abocada, sinó per l'abocament de deixalles prèviament sotmeses a processos industrials.

En la mateixa sentència s'ordena el retorn dels costos derivats de la instal·lació i consum d'aigua de xarxa que han necessitat totes aquestes explotacions agrícoles i ramaderes, per la pèrdua de collites i la mort del bestiar, indemnitzacions que encara no s'han fet efectives.

El 2014 un jutjat de Manresa va condemnar Iberpotash pels abocaments que afecten rierols i finques i per la contaminació del riu Llobregat

Des de les explotacions reclamen que es compleixi la sentència i es repari el dany el més aviat possible. Consideren burlesc que una sentència ferma els doni un termini de cinquanta anys per fer-ho. El més important per a la majoria no és la indemnització, sinó la recuperació d'un territori que era fèrtil i que trigarà anys a tornar-ho a ser, si és que finalment ICL Iberia compleix amb la seva responsabilitat.

Deixant de banda els runams de Síria que continuen ampliant-se amb l'aval de la Generalitat, els treballs de recuperació a Sallent han començat lentament i s'han centrat en el Cogulló Petit de la Botjosa, però a uns quants centenars de metres més enllà s'alça intacta una immensa muntanya contaminant que acaba amb tot i que també hauria de desaparèixer.